

Перспективою подальших досліджень є продовження вивчення електрокардіографічних даних у спортсменів з позиції статевого диморфізму.

Література

1. Abramov V.V. Osobennosti kardiogemodinamiki u sportsmenov-legkoatletov (kliniko-instrumentalnye issledovaniya) [Tekst] : avtoref. dis. kand.med.nauk: spets. 14.00.05 "Vnutrennie bolezni". Abramov Viktor Vasilevich – Dnepropetrovsk, 1973. - 23 s.
2. Ангулова А.Д. Биоэлектрическая активность миокарда и некоторые показатели физического развития у юных метателей / А.Д.Ангулова, Е.Л. Михалюк // Проявления защитных специфических и неспецифических реакций организма при некоторых нагрузках и в патологии. – М., 1981. – С.25.
3. Бутченко Л.А. Изменение ЭКГ спортсмена в зависимости от пола и направленности спортивной тренировки / Л.А. Бутченко, Е.И. Карева, Т.М. Федорова // Теория и практика физической культуры. – 1974. – № 8. – С. 22-25.
4. Котко Д.Н. Изменения ЭКГ у легкоатлетов различной квалификации / Д.Н.Котко, Г.В.Лукьянцева, Я.В.Зиневич // 1 установча наук.-практ. конф "Здоровий спосіб життя, фізична культура, спорт. Актуальні питання спортивної медицини. Реабілітація: фізична, медична, психологічна". – Київ, 2014. – С.76.
5. Котко Д. Особенности изменений электрокардиограмм у легкоатлетов / Д. Котко, Н. Гончарук, Я. Зиневич // Sport. Olimpism. Sănătate. Materialele Congresului Stiintific International. Volumul II. Chisinau, Republica Moldova. -2016. –С.536-541.
6. Mihalyuk E.L. Sostoyanie tserebralnoy gemodinamiki u legkoatletov-metateley v usloviyah pokoya v zavisimosti ot pola / E.L.Mihalyuk // Nauchnyye osnovy upravleniya i kontrol v sportivnoy trenirovke: tezisy dokladov respublikanskoй nauchno-prakticheskoy konferentsii. –Nikolaev, 1984. –S.155-156.
7. Mihalyuk E.L. Korrelyativnaya zavisimost mezhdu pokazatelyami tsentralnoy gemodinamiki, urovnem sportivnogo masterstva i polom u legkoatletov-metateley / E.L.Mihalyuk // Tezisy dokladov III Vserossiyskogo s'ezda po lechebnoy fizkulture i sportivnoy meditsine. – Sverdlovsk, 1986. –S.43-44.
8. Михалюк Е.Л. Особенности электрокардиограммы у легкоатлетов-спринтеров (мужчин и женщин) / Е.Л. Михалюк, С.Н. Малахова, М.В. Диденко // Актуальні проблеми фізичного виховання, спорту та туризму. V Міжн. наук.-практ. конф. Тези доповідей. – Запоріжжя, КПУ. - 2013. – С. 290-291.
9. Михалюк Є.Л. Особливості наукових досліджень у спортивній медицині на сучасному етапі / Є.Л.Михалюк // Запорозький медичний журнал, 2015. -№5 (92). –С.82-84.
10. Perhurov A.M. Amplitudnyye karakteristiki elektrokardiogrammy v dinamike izmeneniya funktsionalnogo sostoyaniya sportsmenov / A.M.Perhurov // Sportivnaya meditsina: nauka i praktika - 2012. -№2.. – S. 7-11.
11. Урсан Р.В. Нарушения ритма и проводимости у легкоатлетов в Приднестровской Молдавской республике / Р.В. Урсан, А.В. Васильчук // Сборник материалов 77-й итоговой студенческой конференции с международным участием (23-26 апреля 2013 г.). –Красноярск, КГМУ. -2013. –С.943-945.
12. Hevia A.C. ECG as a part of the preparticipation screening programme: an old and still present international dilemma / A.C.Hevia, M.M. Fernandez, J.M. Palacio et al. // Br. J. Sports Med. - 2011. - Vol.45. -№10. –P. 776-779.
13. Maron B.J. Sudden deaths in young competitive athletes: analysis of 1866 deaths in the United States, 1980-2006 // B.J.Maron, J.J.Doerer, T.S.Haas et al. // J.Am.Coll. Cardiol. -2009. –Vol. 119. -№8. –P. 1085-1092.

Мишин М.В.

Харківська державна академія фізичної культури, м. Харків

АНАЛІЗ ЗАСТОСУВАННЯ ПРИЙОМІВ ПРОШТОВХУВАННЯ БАСКЕТБОЛЬНОГО ВІЗКА, ГРАВЦЯМИ РІЗНИХ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ КЛАСІВ У ПРОЦЕСІ ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті розглянуто середні значення та співвідношення застосування прийомів проштовхування баскетбольного візка в процесі змагальної діяльності. В результаті дослідження виявлено відмінності у застосуванні прийомів проштовхування баскетбольного візка гравцями різних функціональних класів, що пов'язано з конструкцією баскетбольного візка, ігрового амплуа і ступеня порушення рухових функцій спортсмена.

Ключові слова: баскетбол на візках, баскетбольний візок, функціональний клас, змагальна діяльність.

Мишин М.В. Анализ применения приемов проталкивания баскетбольной коляски, игроками разных функциональных классов в процессе соревновательной деятельности. В статье рассмотрены средние значения и соотношение применения приемов проталкивания баскетбольной коляски в процессе соревновательной деятельности. В результате исследования выявлены различия в применении приемов проталкивания баскетбольной коляски игроками разных функциональных классов, что связано с конструкцией баскетбольной коляски, игрового амплуа и степени нарушения двигательных функций спортсмена.

Ключевые слова: баскетбол на колясках, баскетбольная коляска, функциональный класс, соревновательная деятельность.

Mishyn M.V. Analysis of application of techniques of pushing the wheelchair, basketball players of different functional classes in the process of competitive activity.

In the Wheelchair basketball competition functioning is complex due to the presence of players of different degrees of disorders of the musculoskeletal system and functionality. The study revealed that techniques are pushing the sport of wheelchair depend on a number of factors, where one of the most important in addition to design a basketball wheelchair and playing position, is the degree of violation of

motor function of the athlete.

The players of different functional classes apply the techniques of basketball pushing the stroller in different ways.

The basic method to move the player around the court, is pushing the stroller forward at the same time two hands, which is used in the range of 73-90% of the total distance of movement.

The dominance of players of class 1-1.5 in use of the reception pushing ahead simultaneously with two hands (89,8%), due to the biggest failure of motor functions that require players constant contact of two hands with a basketball wheelchair, in order to maintain stability of the body.

At the same time in connection with inability to perform rotating the body, bending forward and to the side, to maintain balance without the aid of the upper extremities, the players of class 1-1.5 do not use the pushing forward 8-shaped movement of the trunk and the jerky movement of the body. Players of class 2-2.5 used basketball wheelchair with a large camber of the main wheels and low rise, which gives extra maneuverability and stability, enables them to often enough to perform the pushing forward 8-shaped movement of the body (8.6 percent) and mixed work (6.1 percent).

Having good trunk stability, players class 3-3.5 and 4-4.5 pretty successfully perform techniques such as: pushing forward jerky movement of the torso (1% and 0.9%), pushing back both hands simultaneously (4,1% and 3,9%), pushing back alternately with two hands (0,9%).

Key words: the Wheelchair basketball, basketball wheelchair, functional class, competitive activity.

Постановка проблеми. Як вказує ряд фахівців, одною з найбільш актуальних проблем сучасного спортивного тренування в спортивних іграх, є якісний аналіз змагальної діяльності [1, с. 64, 5, с. 79].

На думку М.М.Линец, Я.Я.Зубрицького, В.П.Войтовича [2, с. 228], незважаючи на універсалізацію техніко-тактичних дій гравців в сучасному баскетболі, у спортсменів різних ігрових амплуа існують відмінності в змісті змагальної діяльності і її ефективності. У баскетболі на візках змагальна діяльність носить ще більш складний характер, обумовлений наявністю гравців різних ступенів порушень опорно-рухового апарату і функціональних можливостей [3, с. 199], а дослідження, проведені зарубіжними вченими, вказують на відмінності у виконанні рухових дій гравцями різних функціональних класів [6, с. 170, 7, с. 708, 8, с. 257]. Пересування баскетболіста на візку по майданчику є частиною системи дій, спрямованої на вирішення атакуючих і оборонних завдань, що формуються в ході реалізації конкретних ігрових положень. Пересування по майданчику баскетболіста на візку передбачає собою певні вміння та навички володіння баскетбольним візком [4, с. 65]. У зв'язку з вищевикладеним, метою даного дослідження було вивчення особливостей виконання прийомів проштовхування баскетбольного візка, гравцями різних функціональних класів у процесі змагальної діяльності.

Зв'язок авторського доробку із важливими науковими та практичними завданнями. Дослідження проведене відповідно до плану науково-дослідної роботи Харківської державної академії фізичної культури по темі «Удосконалення тренувального процесу спортсменів з обмеженими фізичними можливостями в різних видах спорту» (державний реєстраційний номер 0116U008944).

Викладення основного матеріалу. Показники застосування прийомів проштовхування спортивного візка залежать від цілого ряду факторів, де одним з найважливіших, крім конструкції баскетбольного візка та ігрового амплуа, є ступінь порушення рухових функцій спортсмена. Гравці різних функціональних класів застосовують прийоми проштовхування баскетбольного візка по-різному (табл.1).

Таблиця 1

Середні значення та співвідношення застосування прийомів проштовхування баскетбольного візка у процесі змагальної діяльності гравцями різних функціональних класів за гру

Прийоми проштовхування баскетбольного візка		Функціональна класифікація			
		1-1,5 (n=10) $\bar{x} \pm m$	2-2,5 (n=14) $\bar{x} \pm m$	3-3,5 (n=11) $\bar{x} \pm m$	4-4,5 (n=13) $\bar{x} \pm m$
Проштовхування вперед одночасно двома руками	м	2932±184	2369±151	2225±143	2572±176
	%	89,8	73,1	76	73,6
Проштовхування вперед поперемінно двома руками	м	116±24	274±77	203±58	344±68
	%	3,5	8,5	7	9,8
Проштовхування вперед зі змішаною роботою рук	м	61±17	197±38	142±29	180±34
	%	1,9	6,1	4,9	5,2
Проштовхування вперед 8-образним рухом тулуба	м	-	280±54	176±47	198±56
	%	-	8,6	6,1	5,7
Проштовхування вперед поштовховообразними руками тулуба	м	-	14±6	28±10	32±12
	%	-	0,4	1	0,9
Проштовхування назад одночасно двома руками	м	96±17	94±24	117±47	136±64
	%	2,9	2,9	4,1	3,9
Проштовхування назад поперемінно двома руками	м	8±2	12±3	24±12	32±16
	%	0,2	0,4	0,9	0,9
Всього	м	3265±258	3240±353	2915±346	3494±426

Основним прийомом, для переміщення гравця по майданчику, є проштовхування візка вперед одночасно двома руками, який застосовується в межах 73-90% від загальної відстані пересувань (табл. 1).

Домінують у застосуванні цього прийому гравці класу 1-1.5 (2932 ± 184 м або 89,8%), так як вони не в змозі виконувати обертання корпусом, нахили вперед і в бік, зберігати рівновагу без допомоги верхніх кінцівок, і вимагають від гравців постійного контакту двох рук з візком, що надає стійкість положення тулуба. У гравців класу 4-4.5 цей показник дорівнює 2572 ± 176 м, у зв'язку з необхідністю швидко переміщатися від свого кільця до кільця суперника і назад, однак від загальної відстані переміщень це становить лише 73,6%. Менше всіх проштовхування одночасно двома руками використовують гравці класу 2-2.5 (73,1%), але при цьому переміщаються на більшу відстань (2369 ± 151 м), ніж гравці класу 3-3.5 (2225 ± 143 м), які використовують цей прийом 76%.

Контролюючи візок, при переміщенні, двома руками, гравці нерідко застосовують проштовхування візка вперед поперемінно двома руками. У зв'язку з хорошою стійкістю тулуба лідерство належить гравцям функціонального класу 4-4.5, відстань переміщень яких становить 344 ± 68 м, або 9,8% від всіх переміщень. Досить успішно цей прийом застосовують гравці класу 2-2.5, використовуючи маневреність свого баскетбольного візка для виконання ривків і прискорень, де процентне співвідношення дорівнює 8,5%, а сумарна відстань переміщень - 274 ± 77 м. Гравці функціонального класу 3-3.5, які в змозі фіксувати таз, а також демонструють рухливість корпусу в осовій, фронтальній та сагітальній площинах, застосовують цей прийом лише 7%, при цьому виконують переміщення на 203 ± 58 м. Менше за всіх функціональних класів, проштовхування вперед поперемінно двома руками, використовують гравці класу 1-1.5. Відстань, на яку виконують переміщення спортсмени, складає всього 116 ± 24 м або 3,5%.

Переважа гравців функціонального класу 2-2.5, над представниками інших класів, які використовують проштовхування вперед зі змішаною роботою рук 197 ± 38 м, що становить 6,1% від загальної відстані переміщень, на нашу думку пов'язано з рядом причин. По-перше, функція цих гравців полягає в «доставці» м'яча в зону суперника, по-друге, гравці класу 2-2.5 не можуть вести м'яч перед спортивним візком, у зв'язку з особливістю посадки в візку. Досить однакові показники в просуванні вперед зі змішаною роботою рук, демонструють гравці класів 3-3.5 і 4-4.5, які застосовують даний елемент 4,9% і 5,2% в ігровій діяльності, виконуючи переміщення на відстань 142 ± 29 м і 180 ± 34 м відповідно. Найменше проштовхування вперед зі змішаною роботою рук застосовують гравці функціонального класу 1-1.5 (61 ± 17 м, 1,9%).

Аналогічна ситуація спостерігається при виконанні проштовхування вперед 8-образним рухом тулуба. Застосування гравцями класу 2-2.5 баскетбольного візка з великим розвалом основних коліс і низькою посадкою, надає їй додаткову маневреність і стійкість. Це дає їм можливість виконувати проштовхування вперед 8-образним рухом тулуба, навіть частіше ніж проштовхування вперед з поперемінною роботою рук. В середньому за гру спортсмени використовують цей елемент 8,6%, а відстань переміщень становить 280 ± 54 м. Гравці функціонального класу 3-3.5 використовують даний елемент техніки володіння баскетбольним візком 6,1%, що більше ніж гравці класу 4-4.5 (5,7%). У той же час, відстань на яку переміщуються гравці класу 4-4.5, використовуючи проштовхування 8-образним рухом тулуба, становить 198 ± 56 м, тоді як у гравців класу 3-3.5 цей показник дорівнює 176 ± 47 м. Спортсмени класу 1-1.5 проштовхування 8-образним рухом тулуба не використовують, так як вони не в змозі виконувати обертання корпусом, ні в одну, ні в іншу сторону, навіть в обмеженій мірі, без допомоги рук, що повинні спиратися на візок.

Простовхування вперед поштовхообразними рухами тулуба в ігровій діяльності застосовується досить рідко. Гравці класу 4-4.5 - 32 ± 12 м (0,9%), класу 3-3.5 - 28 ± 10 м (1%) і 2-2.5 - 14 ± 6 м (0,4%). Гравці функціонального класу 1-1.5, в зв'язку з відсутністю функцій черевних м'язів, за винятком самих основних, повинні постійно мати опору на спинку візка, тому елемент проштовхування вперед поштовхообразними рухами тулуба вони не використовують.

Гравці класу 3-3.5 і 4-4.5 дуже часто, на своєму щиті, використовують проштовхування назад одночасно двома руками, для більш щільного захисту атакуючих гравців. Гравці функціонального класу 4-4.5 виконують проштовхування візка назад одночасно двома руками за гру на відстань 136 ± 64 м, тобто 3,9%, від загальної дистанції переміщень, а поперемінно - 32 ± 16 м або 0,9%. Такий же показник спостерігається і у гравців класу 3-3.5, проте відстань відрізняється і становить 24 ± 12 м. Крім того у гравців класу 3-3.5 вище показник процентного співвідношення застосування проштовхування назад одночасно двома руками (4,1%), при цьому загальна дистанція дорівнює 117 ± 47 м. Практично однакові показники спостерігаються у гравців функціональних класів 1-1.5 (96 ± 17 м) і 2-2.5 (94 ± 24 м), які застосовують проштовхування назад одночасно двома руками 2,9%, від загальної відстані переміщень. У той же час гравці даних класів досить мало застосовують проштовхування назад поперемінно двома руками - 8 ± 2 м (0,2%) та 12 ± 3 м (0,4%) відповідно.

Дані, наведені в табл. 1, свідчать, що дистанція переміщень спортсменів по майданчику у баскетболі на візках коливається в межах від 2915 до 3494 метрів. Основне навантаження щодо переміщення по майданчику лягає на гравців функціональних класів 4-4.5 (3494 ± 426 м), так як вони постійно знаходяться на вістрі атаки, ведуть боротьбу за підбирання м'яча на чужому і своєму щиті, і 1-1.5 (3265 ± 258 м), чия діяльність в основному пов'язана із захисними діями і з організацією гри в атаці. Гравці функціональних класів 2-2.5 і 3-3.5 створюють належні умови в організації атакуючих і захисних дій команди, забезпечують зв'язок передньої і задньої лінії нападу, тому відстань переміщень спортсменів становить 3240 ± 353 м і 2915 ± 346 м відповідно.

Висновки.

1. Застосування прийомів проштовхування баскетбольного візка залежать від цілого ряду факторів, де одним з найважливіших, крім конструкції візка та ігрового амплуа, є ступінь порушення рухових функцій спортсмена, тому гравці різних функціональних класів застосовують їх по-різному.

2. Домінування гравців класу 1-1.5 у застосуванні прийому проштовхування вперед одночасно двома руками (89,8%), пов'язано з найбільшою поразкою рухових функцій, що вимагають від гравців постійного контакту двох рук з візком, для збереження стійкості тулуба.

3. У зв'язку з неможливістю виконувати обертання корпусом, нахили вперед і в бік, зберігати рівновагу без допомоги верхніх кінцівок, гравці класу 1-1.5 не використовують проштовхування вперед 8-образним рухом тулуба і поштовхообразними рухами тулуба.

4. Застосування гравцями класу 2-2.5 баскетбольного візка з великим розвалом основних коліс і низькою посадкою, надає додаткову маневреність і стійкість візку, що дає можливість їм досить часто виконувати проштовхування вперед 8-образним рухом тулуба (8,6%) та зі змішаною роботою рук (6,1%).

5. Маючи хорошу стійкість тулуба, гравці класів 3-3.5 і 4-4.5 досить успішно виконують такі прийоми, як: проштовхування вперед поштовхообразними рухами тулуба (1% і 0,9%), проштовхування назад одночасно двома руками (4,1% та 3,9%), проштовхування назад попеременно двома руками (0,9%).

Література

1. Дорошенко Э.Ю. Особенности соревновательной деятельности в нападении у баскетболисток высокой квалификации / Э.Ю.Дорошенко, В.Б.Горбуля, В.А.Горбуля, Р.А.Кириченко // Педагогика, психология та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: зб. наук. пр. за ред. Єрмакова С.С. – Харків: ХДАДМ (ХХПІ), 2004. – №23. – 63–70 с.
2. Линець М.М. Зміст змагальної діяльності баскетболістів суперліги / М.М.Линець, Я.Я.Зубрицький, І.П.Войтович // Вісник Чернігівського держ. пед. ун-ту. Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт. – Чернігів, 2009. – Вип. 64. – С. 225 – 229.
3. Мишин М.В. Особенности и проблемы подготовки в баскетболе на колясках / М.В.Мишин // Баскетбол: історія, сучасність, перспективи : матеріали I Всеукраїнської з міжнародною участю науково-практичної інтернет- конференції (м. Дніпро, 20-21 грудня) / відповід. ред. О.О. Мітова; тех. ред. Т.В. Михайлова. – [Електронний ресурс] – Дніпро : ДДІФКіС, 2016. – С. 198–201.
4. Mishin M.V. Elementy tekhniki vladeniya basketbolnoy kolyaskoy / M.V.Mishin // Slobozhanskyi naukovo-sportyvnyi visnyk: nauk.-teoret. zhurn. – Kharkiv: KhDAFK, 2010. – № 2. – S. 64–67.
5. Pityn M.P. Analiz zmistu zmahalnoi diialnosti nepovnospravnykh basketbolistiv riznykh funktsionalnykh klasiv / M.P.Pityn // Moloda sportyvna nauka Ukrainy: zb. nauk. pr. z haluzi fiz. kultury ta sportu. – L., 2005. – Vyp. 9. – T.2. – S.79–84.
6. Crespo-Ruiz Beatriz M. Relation Between Kinematic Analysis of Wheelchair Propulsion and Wheelchair Functional Basketball Classification / Beatriz M. Crespo-Ruiz, Antonio J. Del Ama-Espinosa, Ángel M. Gil-Agudo // Adapted Physical Activity Quarterly. – 2011. № 28. – P.157–172.
7. Malone L.A. Shooting mechanics related to player classification and free throw success in wheelchair basketball / L.A.Malone, P.L.Gervais & R.D.Steadward // Journal of rehabilitation, Research & Development. – 2002. – Vol. 39, № 6. – P. 701–710.
8. Molik B. Physical ability and playing skills criteria for classifying basketball wheelchair players / B.Molik, A.Kosmol // Wychowanie fizyczne I sport. – 2003. Vol. 3, № 46. – P. 256–261.

Мунтян В. С.

Национальный юридический университет имени Ярослава Мудрого, г. Харьков

ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ

Рассмотрены вопросы модернизации системы образования, развития и совершенствования необходимых качеств и профессиональных навыков будущих специалистов, формирования профессиональных компетенций, соответствующих требованиям современных стандартов в конкретных областях деятельности. Раскрыты дефиниции понятий «компетенция» и «компетентность». Подчеркнуто, что одна из основных проблем, определяющих эффективность обучения, является соответствие содержания программ подготовки профессиональной направленности выпускников, а оптимизация процесса подготовки и формирование компетентности должны рассматриваться как приоритетные направления образовательной системы.

Ключевые слова: профессиональная компетентность, формирование, прикладная направленность, система образования, выпускник, специалист.

Мунтян В.С. Основи формування професійної компетентності майбутніх фахівців. Розглянуто питання модернізації системи освіти, розвитку і вдосконалення необхідних якостей і професійних навичок майбутніх фахівців, формування професійних компетенцій, які відповідають вимогам сучасних стандартів в конкретних областях діяльності. Розкрито дефініції понять «компетенція» і «компетентність». Підкреслено, що одна з основних проблем, що визначають ефективність навчання, є відповідність змісту програм підготовки за професійним спрямуванням випускників, а оптимізація процесу підготовки та формування компетентності повинні розглядатися як пріоритетні напрями системи освіти.

Ключові слова: професійна компетентність, формування, прикладна спрямованість, система освіти, випускник, фахівець.

Muntian V.S. Bases of formation of professional competence of future specialists. The problems of improving the efficiency of the educational process, the development and improvement of the necessary qualities and skills of future professionals; modernization of the education system by implementing a competence-based approach to educational practice aimed at professional and applied training, the formation of competence in accordance with the future professional activity are considered.

Definition of the concepts of "competence" and "competence" is disclosed. Highlight the issue of modernization of the education system, related to the implementation of the transition from the accumulation of knowledge and skills in the development of professional competencies that meet the requirements of modern standards in specific areas. Of the components of professional competence, forms, approaches and principles, as well as the content of the concept of formation of professional competence had analyzed.

A model of didactic system of formation of professional competence in the learning process is offered. The organizational and pedagogical conditions promoting formation of professional competence is noted.

It was stressed that one of the main issues that determine the effectiveness of training is the compliance of content of training programs, professional orientation of future professionals; Competence means the ability to solve practical problems based on the knowledge, skills, personal qualities (human) necessary for the efficient operation of a specific field. Optimization of the process of preparation and formation of competence should be considered as priority for training of future specialists.